עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שהרי [א]עונשן אמור שנאמר [1]ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו' עונש שמענו אזהרה מנין ת"ל [2]פן תעלה עולותיך וכדר' אבין א"ר [א]אילא [ב]דאמר ר' אבין א"ר אילא כל מקום שנאמר השמר ופן ואל אינו אלא בלא תעשה מכאן ואילך הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שנאמר [3]למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים שהתרתי לך כבר על פני השדה מלמד שכל הזובח בבמה בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הוא זובח על פני השדה והביאום לה' זו מצות עשה ומצות לא תעשה מנין ת"ל [4]ולא יזבחו עוד את זבחיהם יכול יהא ענוש כרת ת"ל [4]חקת עולם תהיה זאת להם ולא אחרת להם אמר רבא קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד: **מתני'** [ג]מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין פרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות ושמנים וסלתות [ג]וכל דבר שכיוצא בו קרב ע"ג המזבח אסור: **גמ'** מנהני מילי א"ר חייא בר יוסף א"ר אושעיא כתוב אחד אומר [5]ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם וכתוב אחד אומר [6]לא תחמוד כסף וזהב עליהם הא כיצד עמהם דומיא דעליהם מה עליהם [ד]דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר אף עמהם דבר של נוי אסור ושאינו של נוי מותר ואימא עליהם דומיא דעמהם מה עמהם כל מה שעמהם אף עליהם כל (א) שעליהם א"כ לא יאמר עליהם מעות דבר של נוי הוא אמרי דבי ר' ינאי [ה]בכים קשור ותלוי לו בצוארו כסות דבר של נוי הוא אמרי דבי ר' ינאי [ו]בכסות מקופלת ומונחת לו על ראשו כלי דבר של נוי הוא אמר רב פפא [ז]דסחיפא ליה משכילתא ארישיה אמר רב אסי בר חייא [ח]כל שהוא לפנים מן הקלקלין אפי' מים ומלח אסור חוץ לקלקלין דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר א"ר יוסי בר חנינא [ט]נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים למאי אילימא דאפי' פנים כחוץ דמי ושרי השתא פעורי מפערין קמיה מים ומלח לא מקרבין ליה אלא [י]אפי' חוץ כבפנים דמי ואסור: **מתני'** [ד][כ]עבודת כוכבים שהיה לה גינה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה היה שלה ושל אחרים נהנין מהן (בין)[ה] בטובה (ובין)[ה] שלא בטובה [ל]עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל אין אסורה עד שתיעבד: **גמ'** אמר אביי בטובה בטובת כומרין שלא בטובה שלא בטובת כומרין לאפוקי טובת עובדיה דשרי איכא דמתני לה אסיפא [ו]היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה אמר אביי בטובה בטובת אחרים שלא בטובה שלא בטובת כומרין מאן דמתני אסיפא כ"ש ארישא ומאן דמתני ארישא אבל אסיפא כיון דאיכא אחרים בהדה אפי' בטובת כומרין נמי שפיר דמי: עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד: מתני' מני ר"ע היא דתניא [7]אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר יכול עשאום ולא גמרום גמרום ולא הביאום הביאום ולא נשתמשו בהן יכול יהו אסורים ת"ל אשר עבדו שם הגוים [ז]שאין אסורין עד שיעבדו מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה עד שתיעבד ושל ישראל אסורה מיד דברי ר' ישמעאל [ז]ר"ע אומר חילוף הדברים עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל עד שתיעבד אמר מר בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר הא מקומות כתיב אם אינו ענין למקומות דלא מיתסרי דכתיב [7]אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם

תנהו

עד כאן. האי ולא יזבחו בפרשת שחוטי חוץ כתיב ועד פסוק זה הענין מדבר בקדשים שהקדישם בשעת איסור הבמות לאחר שהוקם המשכן והקריבן בשעת איסור הבמות: **שהרי עונשן אמור.** שגילה לך הענין את עונשן שהן בכרת: **מכאן ואילך.** האי ולא יזבחו עוד: **בשעת היתר.** קודם שהוקם המשכן והזהיר הכתוב שאע"פ שהיו מוקדשין לשם הקרבת במה לא יקריבום עוד בבמה לגבוה שנאמר את זבחיהם זבחים העומדים קודם לכן שהתרתי בבמה לגבוה בשעת איסור הבמות כזובח על פני השדה לעבודת כוכבים: **זו מצות עשה.** כאלו שהוקדשו קודם הקמת המשכן והקריבן אחרי כן בבמה שעובר בעשה: **יכול יהא ענוש כרת.** כאילו הקדישן בשעת איסור והקריבן דענוש כהן כרת לעיל: **זאת להם.** עשה ולא תעשה: **ואין אחרת להם.** כרת. אלמא לאזהרת שוחטי חוץ קדשים שהוקדשו בשעת היתר הבמות אתא ולאזהרת מרקולים מנלן: **קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד.** (ב) והאי עוד לא איצטריך שדי אזהרה אתרוייהו ותחשביה תרי לאוי: **מתני' מצא בראשו.** של מרקולים מעות כסות וכלים מותרין שאינן של נוי כדמפרש בגמרא: **גמ' עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם.** משמע שהיו מקריבין עץ ואבן וכסף וזהב וקרי ליה קרא שקוצים אלמא כל מה דמקריבין קמיה מיתסר: **וכתוב אחד אומר לא תחמוד כסף וזהב עליהם.** אבל עץ ואבן לא כתיב: **הא כיצד עמהן דומיא דעליהן מה עליהן דבר של נוי אסור.** דהא כסף וזהב הוא אף עמהן דכתיב עץ ואבן אם של נוי הוא אסור ואם לאו מותר. ולקמן פריך הא מעות דבר של נוי הוא: **כל** (ג) **שעמהם.** דהא כתיב נמי עץ ואבן וסתם עץ ואבן לאו דנוי נינהו: **א"כ לא יאמר עליהם.** כוליה קרא לא איצטריך דהשתא מה שעמהן דאינו עליו ממש אשמועינן קרא דשקוצים נינהו ואסירי שעליהן מיבעיא לך. לשון אחר כל שעמהן לאסר ריבויא הוא: **מעות דבר של נוי הוא.** ואמאי קתני מתני' דמותר: **מקופלת.** מכופלת פליי"דא בלע"ז: **דסחיפא לה משכילתא ארישיה.** כפויה לו גביע ארישיה ואינה עשויה כמין כובע אלא כלי ארוך ובלשון כנען אקדו"ן ונותנין בו מים כדאמרינן (שבת דף עז:) משיכלא מאי כולה שמכבסין בו בגדים ורוחצין בו ידיהן: **קלקלין.** מחילה היא פרוסה לפני עבודת כוכבים וקלקלין הוא כינוי של קלעים: **אפי' מים ומלח.** דלא לנוי הוא כיון דלפנים נינהו הוה תקרובת: **חוץ לקלקלין.** לאו משום תקרובת אתיא: **הלכך של נוי אסור.** דנפקא מאשר עמהן: **שאינו של נוי מותר.** ואפי' הוא כעין פנים דהא חוץ לקלקלין לא מנחי תקרובת: **אין קלקלין.** אין תורת קלקלין לא לפעור ולא למרקולים: **למאי.** הלכתא אין לו קלקלין: **אי נימא.** דלא מיתסר דבר שאין של נוי לפנים מקלקלין דידיה כשאר עבודת כוכבים: **השתא פעורי מפערין קמיה.** מתריזין לפניו: **אפי' חוץ כפנים דמי ומיתסר.** שהרי כל עבודתו דרך בזיון וקלקלין הוי לניעות ולכבוד הלכך לא שייכי ביה ולא מפסקי: **מתני' נהנין ממנה שלא בטובה.** שלא יעלו שכר לכומרים דאין הקדש לעבודת כוכבים כדאמרן בפ' כל הצלמים (לעיל דף מד:): **גמ' עובדיה.** עובדי כוכבים העובדין אותה לא איכפת לן אי יהבינן להו (ד) שכר טובת הנאה פורתא: **כ"ש ארישא.** דכיון דכולה דעבודת כוכבים אסור לתת שכר: **בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר.** ולקמן פריך הא מקומות כתיב: **מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים.** ולקמן [נג.] פריך הא בכלים אוקימתה עבודת כוכבים מנלן דעד שתיעבד: **חילוף הדברים.** ולקמן [שם] מפרש טעמא: **את אלהיהם.** את אלהיהם בההוא קרא כתיב:

מקים

אפילו מים ומלח אסור. פירוש ואפילו שאין עבודתה בכך דאי עבודתה בכך אפי' בכלי (ה) נוחה נמי והטעם שלפנים מן הקלקלין מקריבין כל דבר אע"פ שאינו נוי וטעם האיסור מטעם תקרובת חוץ לקלקלין דבר של נוי אסור מטעם תקרובת שאינו של נוי מותר כי אין מקריבין שם אלא דבר של נוי ודלא כפ"ה שפירש דחוץ לקלקלין אין שם תקרובת ודבר של נוי אסור משום (ו) ולא תחמוד כסף וזהב א"כ גבי פעור קאמר חוץ כפנים דמיתסר ואמאי כיון שאין מכניסין חוץ לקלקלין דבר של תקרובת ומים ומלח אינו לנוי:

תנהו

עין משפט
נר מצוה

טז א מיי' פי"ח מהל' מעשה קרבנות הלכ' ב סמג עשין קפט:
יז ב מיי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים הל' טו סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קלט סעיף ז:
יח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
יט ד ה ו ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
כ ח ט מיי' שם הלכ' טו טז טוש"ע שם סעיף ה:
כא י מיי' שם הלכ' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' קמג סעיף ג:
כב כ מיי' שם הלכ' ד סמג שם טוש"ע י"ד סי' קלט סעיף א:
כג ל מיי' שם הלכ' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' קמג סעיף ג:

רבינו חננאל

ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו' עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות בחוץ (שנאמר) שהרי כתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו וכתיב ונכרת. עונש שמענו. אזהרה מנין שנאמר השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום. וקיי"ל דכ"מ שנא' בו [השמר פן ואל] אינו אלא בלא תעשה. מיכן והילך הכתוב מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בחוץ בשעת איסור הבמות שנאמר למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם שהיו מותרין להן. על פני השדה. מלמד שכל הזובח בבמה כאילו זובח לשדה. והביאום לה' זו מצות עשה. מצות לא תעשה מנין ת"ל ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים ואין שעירים אלא שדים כדכתיב ושעירים ירקדו שם. אשר הם זונים אחריהם לרבות שאר עבודת כוכבים. חקת עולם. לבית עולמים. תהיה בזמן הזה. זאת להם ואין חייבין עליהן כרת. לדורותם שנוהג הדבר לדורות: ופריק רבא קרי ביה ולא יזבחו אזהרה כמו שאמרנו. וקרי ביה ולא עוד לרבות אפילו שלא כדרכן: **מתני'** מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין. מנא לן דכתיב בהאי קרא ותראו את שקוציהם [וגו'] כסף וזהב אשר עמהם וכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם. (וכתיב ולקחת לך). הא כיצד עליהם דומיא דעמהם א). מה עמהם של נוי הוא דאסור. אף עליהם דבר של נוי הוא דאסור. ודחינן אדרבה עמהם דומיא דעליהם מה עליהם כל מה שעליהם אף עמהם כל מה שעמהם. ופרקינן אם כן לא יאמר עמהם למה נאמר עמהם. לומר דבר שהוא עמה לנוי הוא שאסור. ואוקימנא למתני' דקתני מעות. בכים קשור ותלוי לה בצוארה של עבודת כוכבים. כסות בטלית מקופלת ומונחת לה על ראשה. כלים כגון ספל ומשיכלה וכיוצא בהן שבראשה. שאלו כולן אינם עושים לנוי. ואסיקנא כל דבר שהוא עם עבודת כוכבים לפנים מן הקלקלין. פירוש החדר שהיא נתונה בו אפילו מים ומלח אסורין הן. חוץ מן הקלקלין דבר שהוא לנוי עבודת כוכבים אסור בהנאה. ושאינו לנוי עבודת כוכבים מותר: אמר ר' יוסי ברי' חנינא נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקוליס אלא אפילו חוצה לו כלפנים דמי והכל אסור. פרכילי ענבים ועטרות של שבולים. פי' קריבין לביכורים ויינות ושמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור: עבודת כוכבים שיש לה מרחץ או גינה נהנין מהן שלא בטובה. ואוקמה אביי שלא בטובה כומרים. היה לעבודת כוכבים גינה ושל אחרים נהנין מהן בטובה הכומרים ושלא בטובת הכומרים. פירוש בטובת הכומרים שהיתה לכומרים טובה בהנאה: **פיסקא** עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד. ושל ישראל עד שתעבד. מתניתין מני ר' עקיבא היא. דתניא אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם מיכן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה אלא עד שתעבד שנאמר אשר עבדו שם. ושל ישראל מיד. דברי ר' ישמעאל מדכתיב ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל. משעה עשיה נאסרה עלי

מסורת הש"ס

א) [צ"ל אילעא], ב) מכות יג: זבחים קו. מנחות לו: לט: עירובין נו. סוטה ה. שבועות ד. לו., ג) [עי' פירושו ברש"י דעירובין ה. ד"ה והא"ל נחמן], ד) לעיל מד:, ה) רש"ל מ"ז וצ"ל נהנין מהן בטובה ושלא בטובה, ו) [לעיל יט:], ז) [שם חולין מ:].

◆

תורה אור השלם

1. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לַיְיָ לפני משכן יְיָ דם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: ויקרא יז ד
2. הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה: דברים יב יג
3. לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וֶהֱבִיאֻם לַייָ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַייָ אוֹתָם: ויקרא יז ה
4. וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה זֹּאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: ויקרא יז ז
5. וַתִּרְאוּ אֶת שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֵת גִּלֻּלֵיהֶם עֵץ וָאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם: דברים כט טז
6. פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא תַחְמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ הוּא: דברים ז כה
7. אַבֵּד תְּאַבְּדוּן אֶת כָּל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם אֶת אֱלֹהֵיהֶם עַל הֶהָרִים הָרָמִים וְעַל הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן: דברים יב ב

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' כל מה שעליהם א"כ: (ב) רש"י ד"ה קרי ביה וכו' דהאי עוד: (ג) ד"ה כל מה שעמהם: (ד) ד"ה עובדיה וכו' יהבינן להו שכר טובת: (ה) תוס' ד"ה אפילו וכו' אפילו בכלי מלא נוחה: (ו) בא"ד משום לא תחמוד כסף וזהב דא"כ קשה גבי פעור דקאמר חוץ:

◆

לעוי רש"י

פליי"דא. מקופל.
אקדו"ן [אוקרי"ן]. דלי.

◆

מוסף רש"י

נקטינן. מסורת מאבותינו, מנהג מרבותינו (עירובין ה.). שלא בטובה. שלא יחזיק טובה לכומרים, וכהנאה לא מיתסר כדאמרינן אין הקדש לעבודת כוכבים עד שיקריב לפניו כתקרובת (לעיל מו:). עד שיעבדו. עד שישתמשו בהן לעבודת כוכבים (לעיל יט:, חולין מ:). ושל ישראל. שעשה ישראל לגרמי למוכרה לעובד כוכבים (לעיל יט:).

א) מדברי רבינו נראה דגרס להיפך מני' דידן ואולי דעי"ם נפל מכאן וצ"ע.